

Innst. 278 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra helse- og omsorgskomiteen

Dokument 8:51 S (2016–2017)

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Line Kysnes Vennesland og Torgeir Micaelsen om opprettelse av en tilskuddsordning for aktivitetsprosjekter for mennesker med hukommelsessvikt og demenssykdommer

Til Stortinget

Sammendrag

I dokumentet fremmes følgende forslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning med øremerkede midler på minst 40 mill. kroner per år til aktiviteter for mennesker med hukommelsessvikt eller demenslidelser. Tilskuddet skal kunne søkes om av kommuner og/eller fylker og må komme til i tillegg til de ordinære midlene som er satt av til dagaktivitetsplasser for eldre hjemmeboende med demenssykdommer.
2. Stortinget ber regjeringen sette i gang et treårig forsøksprosjekt i minst tre fylker, med tilskudd på opptil 5 mill. kroner per år per fylke, innenfor rammen av den foreslåtte ordningen for aktivitets tiltak som beskrevet i Dokument 8:51 S (2016–2017).»

Forslagsstillerne viser til at demens utgjør et alvorlig helseproblem blant eldre mennesker i hele den vestlige verden. Man vet ikke eksakt hvor mange som har en demenssykdom her i landet, men anslaget er at minst 78 000 er rammet. Forskere mener tallet kan bli dobbelt så høyt de neste 25 årene.

Stortinget har vedtatt at kommunene skal ha plikt til å etablere et dagaktivitetstilbud til mennesker med demens, og at dette skal være på plass innen 2020.

Forslagsstillerne fremholder at det er viktig at regjeringen viderefører tilskuddet også for neste år til dagaktiviteter, som del av Demensplan 2020. Men til tross for økte midler til dette formålet over flere år vil det være behov for nesten 5 400 flere aktivitetsplasser for hjemmeboende med demens i perioden 2018–2020. Det er et godt stykke igjen for å nå dette målet.

Forslagsstillerne foreslår at det avsettes midler til en ny tilskuddsordning øremerket ulike aktiviteter med fysisk og/eller kognitiv trening, rettet inn mot mennesker med hukommelsessvikt eller demenslidelser. Ordningen må være lett tilgjengelig for søknader fra fylker og/eller kommuner som vil sette i gang konkrete prosjekter. Tiltakene må kunne omfatte både hjemmeboende og beboere i omsorgsboliger og sykehjem. Forslagsstillerne foreslår også at det innenfor denne mer generelle ordningen tas særskilte initiativ til definerte prøveprosjekter i minst tre fylker i ulike deler av landet.

Den foreslåtte tilskuddsordningen med øremerkede aktivitetsmidler bør ifølge forslagsstillerne utgjøre minimum 40 mill. kroner per år, og komme i tillegg til de ordinære midlene som fra før er avsatt til å opprette kommunale dagaktivitetsplasser. Innenfor den nye tilskuddsordningen bør det settes av opptil 5 mill. kroner per år for hvert fylke som ønsker å delta i det foreslåtte treårige forsøksprosjektet.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Freddy de Ruiters, Ruth Grung, Tove Karoline Knutsen, Torgeir Micaelsen og Jorid Holstad Nordmelan,

fra Høyre, Kristin Ørmen Johnsen, Elisabeth Røbekk Nørve, Sveinung Stensland og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Kari Kjønås Kjos og Morten Wold, fra Kristelig Folkeparti, Olaug V. Bollestad, fra Senterpartiet, Kjersti Toppe, og fra Venstre, Ketil Kjenseth, er enig med forslagsstillerne i at vi kommer til å møte store utfordringer knyttet til økning av demens- og hukommelsessykdommer i årene fremover. Komiteen vil peke på at demens utgjør et alvorlig helseproblem blant eldre mennesker i hele den vestlige verden. Vi vet ikke eksakt hvor mange som har en demenssykdom her i landet, men anslaget er at minst 78 000 er rammet. Forskere mener det tallet kan bli dobbelt så høyt de neste 25 årene, og understreker at det er behov for å styrke forskningen for å få bedre kunnskap om behandling, årsaker og omsorgsløsninger.

Komiteen mener det er viktig å sikre at hvert eneste menneske med demens opplever å få et meningsfylt og godt tjenestetilbud. Komiteen er enig med forslagsstillerne i at fysisk aktivitet er viktig for å bevare helsen, og komiteen vil samtidig fremheve at fysisk aktivitet er et svært viktig forebyggende tiltak mot demens. Aktivitet bidrar til mestring av hverdagen og gir flere gode meningsfulle dager selv om en skulle bli rammet av demens. Komiteen peker på at statsråden i sitt svar til komiteen viser til at undersøkelser gir klare indikasjoner på at dagaktivitetstilbud kan utsette innleggelse i sykehjem og/eller sykehus. Videre viser annen forskning at personer med demens som deltar i dagaktivitet, har høyere score på livskvalitet enn personer med demens som ikke mottar et slikt tilbud. Komiteen mener derfor det er svært viktig at tilbudet til personer med demens er tilstrekkelig utbygd i kommunene. Komiteen peker på at regjeringen i 2015 la frem Demensplan 2020, hvor dagtilbud ble fremholdt som et av de mest sentrale tiltakene. I utarbeidelsen av planen kom det frem at mange personer med demens og deres pårørende mente det var behov for flere dagaktivitetstilbud, økt fleksibilitet i tjenestetilbudet og et mer differensiert og mangfoldig innhold i tilbudet, tilpasset den enkelte. Komiteen viser til at et av hovedmålene i Demensplan 2020 er at personer skal få mulighet til å leve et aktivt liv i fellesskap med andre. Komiteen viser videre til at regjeringen skal fremme et forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven som fastsetter en plikt for kommunene til å gi et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende med demens gjeldende fra 1. januar 2020. Komiteen mener det derfor er viktig at kommunene er godt forberedt innen denne plikten trer i kraft, og komiteen vil understreke viktigheten av at kommunene

bygger ut tilbudet sitt innen den tid. Komiteen viser videre til at det er opprettet en tilskuddsordning for å stimulere kommunene til oppbygging av dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens. Tilskuddet er fleksibelt, og kommunene står fritt til å utvikle tiltak som samsvarer med brukernes behov.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at kommunene allerede i dag har sterke økonomiske insentiver til å bygge ut dagaktivitetstilbud for personer med demens.

Komiteen mener det er beklagelig at det ikke er flere kommuner som har søkt på tilskuddet, og viser til at tilskuddet har vært utnyttet i mindre omfang enn forutsatt. Komiteen viser til at det i statsbudsjettet for 2017 er lagt til rette for 750 flere plasser, og komiteen vil oppfordre kommunene til å søke på disse midlene.

Komiteen viser til at dette representantforslaget bygger på en allmenn aksept for at både fysisk og mental trening og en aktiv hverdag er viktig for å bevare helsen, ikke minst i eldre år. Dette gjelder i særlig grad for mennesker med hukommelsessvikt og demenssykdommer. Komiteen viser til at nyere forskning tyder på at aktivitet generelt og fysisk aktivitet spesielt kan være gunstig i denne sammenheng. Råd om å være i aktivitet som jevnlig gis til befolkningen generelt, bør også gjelde for mennesker med en demenslidelse. Personer med etablert demens har samme behov for fysisk aktivitet som friske, men klarer ofte ikke å gjennomføre dette på egen hånd. Derfor er det etter komiteens mening viktig at dette blir ivaretatt i de tilbudene som gis til denne gruppen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil peke på at Stortinget har vedtatt at kommunene skal ha plikt til å gi et dagaktivitetstilbud til mennesker med demens, og at dette skal være på plass innen 2020. I budsjettinnstillingen til helse- og omsorgsbudsjett for 2017 bemerket medlemmene fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet at regjeringspartiene reduserte kap. 761 Omsorgstjeneste, post 62 Dagaktivitetstilskudd med 45 mill. kroner som følge av forventet mindre forbruk. I fjor ble kun 26 mill. kroner benyttet av de 71,3 mill. kroner som var satt av til formålet.

Disse medlemmer er bekymret for at oppfølgingen av mennesker med demenslidelser ikke er god nok.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet finner det nedslående at helseminister Bent Høie blant annet argumenterer med at man ikke støtter forslaget fordi det er et underforbruk i kommunene av bevilgede midler til etablering av dagaktiviteter for eldre hjemmeboende med demens. Disse medlemmer vil peke på at det foreliggende forslaget favner bredere enn dette, og vil gi gode insitamenter og større muligheter for både kommuner, fylker og frivilligheten til å bidra med ulike gode aktiviteter for eldre. Forslaget omfatter både hjemmeboende med demens og beboere på institusjon, og vil være et viktig supplement til de midlene som bevilges til dagaktivitetsplasser. Ikke minst vil disse medlemmer peke på betydningen av forslagens andre kulepunkt om at det settes i gang ulike forsøk i minst tre fylker med øremerkede midler til aktiviteter for eldre. Dette vil kunne ha en viktig læringseffekt for andre fylker og kommuner, og bidra til større interesse for slik satsing.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at statsråden i sitt svarbrev til komiteen av 28. mars 2017 viser til tilskuddsordningen for etablering av dagaktivitetsplasser for hjemmeboende personer med demens. Tilskuddet er utnyttet i mindre grad enn forutsatt. Behovet er 9 200 plasser, mens det ved utgangen av 2016 var 2 984 plasser i drift. I 2017 er det lagt til rette for 750 flere plasser. Ved full utnyttelse av rammen for 2017 gjenstår det et antatt behov for 5 466 flere plasser fram til 2020.

Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandlingen av finansinnstillingen, jf. Innst. 2 S (2016–2017), fattet følgende vedtak:

«Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å stimulere til en raskere oppbygning av dagtilbudet for demente innen lovkravet trer i kraft fra 2020.»

Vedtaket har bakgrunn i et vedvarende underforbruk av tilskuddsmidlene Stortinget har bevilget for utbygging av dagaktivitetsplasser. Disse medlemmer mener at Stortinget må ta inn over seg alvor et i at kommuner ikke etablerer dagaktivitetsplasser siden tilbudene ikke er fullfinansiert og tilskuddsordningen er for svak.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til Senterpartiets representantforslag om en forpliktende opptrappingsplan for etablering av dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens (Dokument 8:53 S (2014–2015), jf. Innst. 221 S (2014–2015)). Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti fremmet forslag om at det i Demensplan 2020 skulle fastsettes en forpliktende plan for og et

mål om at alle hjemmeboende personer med demens som har et slikt behov, skal ha et tilbud om dagaktivitetsplass innen 2017.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at det ble enstemmig vedtatt å fastsette en plikt for kommunene til å gi et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, gjeldende fra 1. januar 2020. Disse medlemmer mener at utbyggingstakten statsråden viser til, innebærer at man vil være langt unna et mål om at alle hjemmeboende personer med demens som har behov for et dagaktivitetstilbud, får et slikt tilbud i januar 2020, dersom det ikke gjøres endringer i finansieringsordningen. Disse medlemmer mener det er behov for å stimulere til en raskere oppbygging av dagtilbudet for demente, slik Stortinget tidligere har pekt på. Disse medlemmer mener finansieringsordningen må gjøres mer fleksibel og at satsen bør være lik den for sykehjemsutbygging. På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen øke tilskuddssatsen for etablering av dagaktivitetsplasser fra 30 prosent til 50 prosent, og fastsette en forpliktende plan for å sikre at alle hjemmeboende personer med demens får tilbud om dagaktivitetsplass.»

Komiteens medlem fra Senterpartiet mener det er behov for å sikre økt aktivitet for beboere i sykehjem og viser til Senterpartiets representantforslag om å sikre rehabilitering og fysisk trening i sykehjem (Dokument 8:34 S (2015–2016), jf. Innst. 252 S (2015–2016)). Senterpartiet fremmet forslag om å innføre et forskriftsfestet krav om fysio- og ergoterapikompetanse i sykehjem og om utarbeidelse av en nasjonal tilskuddsordning for å sikre stillinger på sykehjem som bidrar til økt aktivitet. Forslagene fikk kun støtte av Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til merknad i Innst. 252 S (2015–2016):

«Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet mener at altfor mange eldre passiviseres i helse- og omsorgstjenestene, og at dette særlig blir synliggjort som en utfordring på sykehjem. Disse medlemmer mener at dagens situasjon er uholdbar, og at det nå trengs sterkere politiske virkemidler for å sørge for mer innhold og aktivitet i eldreomsorgen. Disse medlemmer mener det er stort behov for en systematisk og overordnet innsats for økt aktivitet i eldreomsorgen, særlig på sykehjem. Med aktivitet mener disse medlemmer fysisk aktivitet, men også kulturell og sosial

aktivitet som er viktig i hverdagen for å skape glede, trivsel, mestring og tilhørighet. Disse medlemmer mener at fysisk aktivitet ikke får nok oppmerksomhet på norske eldreinstitusjoner. Alle eldre, uansett funksjonsnivå, har godt av fysisk aktivitet i hverdagen, selsagt tilpasset sitt funksjonsnivå. Det handler om å hindre tap av funksjoner, altså opprettholde funksjonsnivå, men også for noen å kunne forbedre sine dagligdagse funksjoner. Det kan være enkle ting som å gå fra rommet til stuen med hjelp, i stedet for å bli trillet i rullestol, men også mer spesifikke og spesialiserte tilbud om rehabilitering og fysikalsk opptrening, for eksempel etter en skade. Fysisk aktivitet virker generelt gunstig på mange sykdommer, som eldre på sykehjem ofte lider av. Stillesitting er nå definert som en isolert helserisiko, og dette gjelder den eldre befolkning på samme måte som den yngre befolkning.»

Disse medlemmer viser til at Stortinget ved behandling av Dokument 8:34 S (2015–2016), jf. Innst. 252 S (2015–2016), vedtok at eldre skulle innlemmes i planen for rehabilitering og habilitering. Et forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti om at opptrappingsplanen for habilitering og rehabilitering skulle inneholde konkrete tiltak for å sikre økte fysio- og ergoterapiressurser i sykehjem, falt med 49 mot 52 stemmer. Da opptrappingsplanen kom til Stortinget, var den imidlertid lite forpliktende, ikke finansiert og mottok sterk kritikk fra tilnærmet samtlige høringsinstanser. Disse medlemmer mener at behovene for å stimulere til økt aktivitet for beboere i sykehjem er like store. I kampen om ressursene taper ofte de forebyggende tjenestene. Det er derfor viktig at det rettes en særlig innsats inn mot å styrke denne delen av helse- og omsorgstjenesten.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Senterpartiet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen innføre et forskriftsfestet krav om fysio- og ergoterapikompetanse i sykehjem, og opprette en nasjonal tilskuddsordning for å sikre stillinger på sykehjem som bidrar til økt aktivitet.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet merker seg at Senterpartiet nå ønsker å innføre krav om fysio- og ergoterapikompetanse på sykehjem, samtidig som de ikke støttet regjeringens forslag i primærhelsemeldingen om lovfesting av bestemte profesjoner. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Innst. 40 S (2015–2016) skriver følgende:

«En profesjonsnøytral lov vil etter disse medlemmers mening gi bedre mulighet for lokale tilpasninger, større handlefrihet og en organisering av tjenestene som tar utgangspunkt i lokale tilpasninger og behov. Dette vil igjen gi kommunene større frihet til å sette sammen nødvendig fagkompetanse for å oppfylle

kommunens forpliktelser overfor befolkningen.»

Disse medlemmer mener dette står i kontrast til forslaget som nå fremmes om innføring av fysio- og ergoterapikompetanse i sykehjem. Disse medlemmer peker videre på at regjeringen i Prop. 71 L (2016–2017) peker på nødvendigheten av å ha rett kompetanse i den kommunale helse- og omsorgstjenesten, og hvor det foreslås å lovfeste at kommunene skal ha lege, sykepleier, fysioterapeut, jordmor og helsesøster, samt psykolog og ergoterapikompetanse fra og med 2020. Disse medlemmer ser frem til behandlingen av lovproposisjonen i Stortinget. Disse medlemmer viser til at regjeringens opptrappingsplan for rehabilitering og habilitering skal bidra til at kommunene settes i stand til å gi et godt rehabiliteringstilbud til sine innbyggere og over tid overta flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten. Den skal også bidra til å styrke brukerperspektivet og bedre kvaliteten. For å få til dette er det nødvendig med endringer i arbeidsformer og kompetanse. Å komme raskt tilbake etter sykdom, eller å få god hjelp til å leve med kronisk sykdom som demens, bidrar til økt mestringsfølelse, bedre helse og en tryggere hverdag. Disse medlemmer er fornøyd med regjeringens satsing på feltet, og deler ikke oppfatningen om at det har vært massiv kritikk mot planen.

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det uavhengig av lovfesting av profesjoner allerede er forskriftsfestet visse krav til kompetanse. I forskrift om sykehjem og boform for heldøgns omsorg og pleie § 2-1 står det at i tilknytning til oppholdet skal det være organisert legetjeneste, fysioterapitjeneste og sykepleiertjeneste i samarbeid med andre deler av den kommunale helse- og sosialtjeneste. Dette medlem viser til at å stille krav til ergoterapi- og fysioterapikompetanse ikke er i motstrid til å ikke ville lovfeste profesjoner i helse- og omsorgstjenesten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning med øremerkede midler på minst 40 mill. kroner per år til aktiviteter for mennesker med hukkommesssvikt eller demenslidelser. Tilskuddet skal kunne søkes om av kommuner og/eller fylker og må komme i tillegg til de ordinære midlene som er satt av til dagaktivitetsplasser for eldre hjemmeboende med demenssykdommer.»

«Stortinget ber regjeringen sette i gang et treårig forsøksprosjekt i minst tre fylker, med tilskudd på opptil 5 mill. kroner per år per fylke, innenfor ram-

men av den foreslåtte ordningen for aktivitetstiltak som beskrevet i Dokument 8:51 S (2016–2017).»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen øke tilskuddssatsen for etablering av dagaktivitetsplasser fra 30 prosent til 50 prosent, og fastsette en forpliktende plan for å sikre at alle hjemmeboende personer med demens får tilbud om dagaktivitetsplass.

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning med øremerkede midler på minst 40 mill. kroner per år til aktiviteter for mennesker med hukommelsessvikt eller demenslidelser. Tilskuddet skal kunne søkes om av kommuner og/eller fylker og må komme i tillegg til de ordinære midlene som er satt av til dagaktivitetsplasser for eldre hjemmeboende med demenssykdommer.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen sette i gang et treårig forsøksprosjekt i minst tre fylker, med tilskudd på

opptil 5 mill. kroner per år per fylke, innenfor rammen av den foreslåtte ordningen for aktivitetstiltak som beskrevet i Dokument 8:51 S (2016–2017).

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen innføre et forskriftsfestet krav om fysio- og ergoterapikompetanse i sykehjem, og opprette en nasjonal tilskuddsordning for å sikre stillinger på sykehjem som bidrar til økt aktivitet.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:51 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Line Kysnes Vennesland og Torgeir Micaelsen om opprettelse av en tilskuddsordning for aktivitetsprosjekter for mennesker med hukommelsessvikt og demenssykdommer – vedlegges protokollen.

Oslo, i helse- og omsorgskomiteen, den 9. mai 2017

Kari Kjønaas Kjos

leder

Elisabeth Røbekk Nørve

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Helse- og omsorgsdepartementet v/statsråd Bent Høie til helse- og omsorgskomiteen, datert 28. mars 2017****Dokument 8:51 S 2016-2017 - Representantforslag om opprettelse av en tilskuddsordning til aktivitetsprosjekter for mennesker med hukommelsessvikt og demenssykdommer –Fremmet av stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Line Kysnes Vennesland og Torgeir Micaelsen.**

Jeg viser til brev fra helse- og omsorgskomiteen av 7. mars 2017 vedlagt dokument 8:51 S (2016-2017).

Følgende forslag fremmes av stortingsrepresentantene Tove Karoline Knutsen, Ruth Grung, Ingvild Kjerkol, Line Kysnes Vennesland og Torgeir Micaelsen;

Stortinget ber regjeringen opprette en tilskuddsordning med øremerkede midler på minst 40 mill. kroner per år til aktiviteter for mennesker med hukommelsessvikt eller demenslidelser. Tilskuddet skal kunne søkes av kommuner og/eller fylker og må komme i tillegg til de ordinære midlene som er satt av til dagaktivitetsplasser for eldre hjemmeboende med demenssykdommer

Stortinget ber regjeringen sette i gang et treårig forsøksprosjekt i minst tre fylker, med tilskudd på opptil 5 mill. kroner per år per fylke, innenfor rammen av den foreslåtte ordningen for aktivitetstiltak som beskrevet i Dokument 8:51 S (2016-2017)

Denne regjeringen er opptatt av å bedre demensomsorgen. I regjeringsplattformen har vi et mål om å legge til rette for økt dag- og aktivitetstilbud og styrke satsingen på tilbudet til personer med demens. For å bidra til å bedre tjenestetilbudet til personer med demens og deres pårørende, la regjeringen i desember 2015 fram Demensplan 2020. Vi vil skape pasientens helse- og omsorgstjenester. Derfor har personer med demens og pårørende hatt en viktig rolle i utviklingen av Demensplan 2020.

I arbeidet med Demensplan 2020 ble dagtilbud framholdt som et av de mest sentrale tiltakene for å ha et godt liv med demens. Mange personer med demens og deres pårørende mente det var behov for flere aktivitetstilbud, økt fleksibilitet i tjenestetilbudet og et mer differensiert og mangfoldig innhold i tilbudet, tilpasset den enkeltes alder og interesser.

For å møte disse utfordringene er et av hovedmålene med Demensplan 2020 at personer med demens skal få mulighet til å leve et aktivt liv i fellesskap med andre. Det skal legges til rette for mer fysisk og

sosial aktivitet tilpasset den enkeltes alder, funksjonsnivå og interesser. Aktivitetstilbud er en sentral del av tjenestetilbudet for å støtte både hjemmeboende og beboere i sykehjem. Regjeringen vil derfor fremme forslag til endring av helse- og omsorgstjenesteloven som fastsetter en plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende med demens gjeldende fra 1. januar 2020.

Det ble i 2012 opprettet et øremerket tilskudd for å stimulere kommunene til oppbygging av dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens. Målet med tilskuddsordningen er å bygge opp tilrettelagte dagaktivitetsplasser til hjemmeboende personer med demens. Tilskuddet er fleksibelt, og kommunene står fritt til utvikle tiltak som samsvarer med brukernes behov.

Tilbudene som er opprettet har ulikt innhold, og rommer både fysisk og kognitiv stimulering og sosial aktivitet. Tilskuddet har imidlertid vært utnyttet i mindre omfang enn forutsatt. Det er anslått et behov for 9200 plasser, mens det ved utgangen av 2016 er 2984 plasser i drift. I statsbudsjettet for 2017 er det lagt til rette for 750 flere plasser. Ved full utnyttelse av rammen for 2017 gjenstår det et antatt behov for 5466 flere plasser fram til 2020.

Det er behov for å få på plass et tilstrekkelig utbygd aktivitetstilbud for mennesker med demens fram mot 2020 når pliktbestemmelsen trer i kraft. Kommunene har allerede i dag sterke økonomiske insentiver til å bygge opp dagaktivitetstilbud for personer med demens. Undersøkelser gir klare indikasjoner på at dagaktivitetstilbud kan utsette innleggelse i sykehjem og/eller sykehus. Videre viser annen forskning at personer med demens som deltar i dagtilbud har høyere score på livskvalitet enn personer med demens som ikke mottar et slikt tilbud. Samtidig er det påvist at det å være omsorgsgiver til en person med demens øker risikoen for å pådra seg problemer og helseskader. Dagtilbud kan bidra til å avlaste pårørende.

Samlet viser dette at kommunene har insentiver for å bygge ut tilbudet, da dette kan utsette bruk av dyrere tjenester og avlaste og forebygge helseskader hos pårørende, i tillegg til å gi bedre livskvalitet for brukere og pårørende.

Det bør derfor være sterke insentiver for at dagens tilskudd sammenholdt med varslet plikt for kommunene til å tilby et dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens fra 2020, vil bidra

til at kommunene bygger ut dagaktivitetstilbudet til denne brukergruppen de to påfølgende årene.

For å spre kunnskap om tilskuddsordningen driver Helsedirektoratet et utstrakt informasjonsarbeid. Videre har fylkesmennene i oppgave å følge opp Demensplan 2020, herunder dagaktivitetstilbudet og ett av resultatmålene er at flere personer med demens skal få et dagaktivitetstilbud,

Representantene viser til behandlingen av finansinnstillingen, jf. Innst.2 S (2016-2017), der Stortinget ber regjeringen vurdere tiltak for å stimulere til en raskere oppbygging av dagtilbudet for demente innen lovkravet trer i kraft fra 2020. Regjeringen vil komme tilbake til oppfølgingen av Stortingets vedtak i Prop. 1 S (2017-2018).

Forslagene til innhold og aktiviteter som fremmes i representantforslaget er imidlertid mulig å gjennomføre innenfor dagens tilskuddordning til dagaktiviteter for personer med demens. Til grunn for veiledningsmaterialet om dagaktivitetstilbud for personer med demens, er det i forrige demensplanperiode gjennomført utviklingsprosjekter som har prøvd ut ulike modeller og ulikt innhold i aktivitetstilbudet. Videre gis det støtte gjennom andre tilskuddordninger bla til utvikling og utprøving av miljøterapeutiske metoder, herunder bruk av sang og musikk integrert i behandlingen av personer med demens. Det anses derfor ikke som hensiktsmessig å opprette nye tilskuddsordninger med samme formål som eksisterende ordninger og tiltak.

Regjeringen har nylig varslet igangsetting av reformen "Leve hele livet" for å bedre kvaliteten og utjevne uønskede variasjoner i tjenestetilbudet. Et av hovedinnsatsområdene i reformen er aktivitet og fellesskap. Reformarbeidet legger opp til en involverende prosess, der eldre, pårørende, frivillige og ansatte blir invitert til regionale dialogmøter. Formålet med møtene er å få innspill til gode tiltak for å bedre kvaliteten i tjenestene og samtidig unngå uønsket variasjon blant annet innenfor området aktivitet og fellesskap. Det er mange kommuner som har utviklet gode tiltak. Gjennom dette arbeidet vil regjeringen vurdere tiltak og virkemidler for å sikre at kommunene lærer av hverandre, og gjennomfører endringer basert på erfaringer av hva som virker, blant annet for å stimulere til økt aktivitet for eldre.

